

15.10.2007

Velan vanhentumiseen liittyvien säännösten tarkistamistyöryhmä

Asettaminen	Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on tarkistaa eräitä velan vanhentumiseen liittyviä säännöksiä.
Toimikausi	15.10. – 31.12.2007
Tausta	Ulosottokaaren (705/2007) säännösten mukaan maksutuomion tai muun ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus lakkaa määräajassa, yleensä 15 vuoden kuluttua ulosottoperusteen antamisesta. Tällöin myös itse velka vanhentuu, eikä sitä voida enää vaatia maksettavaksi. Siirtymäsäännösten mukaan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus päättyy aikaisintaan 1.3.2008. Tämä niin sanottu lopullinen vanhentuminen voi aiheuttaa heijastusvaikutuksia aikaisemmin vahvistettuihin velkajärjestelyihin. Ulosottokaaren säätämisen yhteydessä ei tehty muutoksia yksityishenkilön velkajärjestelystä annettuun lakiin (57/1993). Korkein oikeus on antanut ennakkoratkaisuja (KKO 2007:16 ja KKO 2007:43) kysymyksestä, onko velkojalla velvollisuus katkaista velan vanhentuminen myös sellaiseen päävelalliseen olevaan yhtiöön nähden, joka on purkautunut ja poistettu kaupparekisteristä. Laiminlyönnin uhkana on, että myös velasta vastuussa oleva takaaaja vapautuu maksuvelvollisuudestaan.
Tavoitteet ja tehtävä	Työryhmän tehtävänä on arvioida ulosottokaareen perustuvan velkojen vanhentumisen vaikutuksia velkajärjestelyssä. Työryhmän on tarkennettava yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia siltä osin, voidaanko maksuohjelma määrätä raukeamaan velallisen hakemuksesta. Työryhmän on lisäksi selvitettävä, onko velkajärjestelyssä olevan takaaajan maksuohjelmaa muutettava sillä perusteella, että ohjelman aikana jokin velkajärjestelyvelka vanhentuu sen päävelalliseen nähden. Saatavan periminen takaaajalta edellyttää voimassa olevan oikeuden mukaan päävelan vanhentumisen katkaisemista siinäkin tapauksessa, että päävelalliseen oleva yhtiö on poistettu kaupparekisteristä muun kuin selvitys- tai konkurssimenettelyn johdosta. Työryhmän on arvioitava sitä, onko perusteltua erotella velkojalle asetetut katkaisuvaatimukset sen

mukaan, millä perusteella velallisyhtiö on purkautunut tai poistettu rekisteristä.

Työryhmän on laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja

Lainsäädäntöjohtaja Marjut Jokela, oikeusministeriö

Jäsen ja sihteeri

Lainsäädäntöneuvos Kirsi Pulkkinen, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat:

hovioikeudenneuvos Liisa Lehtimäki, Helsingin hovioikeus

prosessioikeuden professori (oa.) Tuula Linna, Joensuun yliopisto

ulosottojohtaja Juhani Toukola, oikeusministeriö

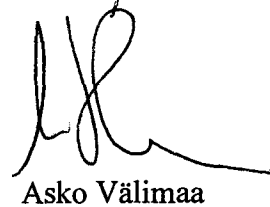
Työryhmä hoitaa tehtävänsä virkatyönä.

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

Lainsäädäntöjohtaja

Asko Välimaa

JAKELU

työryhmän puheenjohtaja, jäsen ja pysyvät asiantuntijat

TIEDOKSI

Oikeusministeriö:

kansliapäällikkö Astola

tiedotuspäällikkö Kauppinen

lainvalmisteluosasto

hankerekisteri

Ulosottokaaren mukaisen velan vanhentumisen vaikutukset velkajärjestelyssä ym.

1. Velallisen oikeus hakea maksuohjelman raukeamista velkajärjestelyssä

Velkajärjestelyssä vahvistetun maksuohjelman raukeamisesta säädetään yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993, VJL) 42 §:ssä. Raukeamisperusteet on asetettu velkojan aseman turvaamiseksi velkajärjestelyn väärinkäyttötapausten varalta. Säännöksiä on lain esitöiden ja oikeuskirjallisuudessa esitettyjen kannanottojen perusteella tulkittu niin, että maksuohjelma voidaan määrätä raukeamaan myös velallisen hakemuksesta. Jos maksuohjelma määrätään raukeamaan, velkojalla on oikeus periä saatavansa velalliselta alkuperäisin ehdoin, vähennettynä velallisen maksuohjelman mukaisilla suorituksilla.

Ulosottokaaren (705/2007) maksutuomio tai muu ulosottoperuste, jossa on asetettu luonnolliselle henkilölle maksuvelvoite, on täytäntöönpanokelpoinen 15 tai 20 vuoden ajan. Velan vanhentumisesta annettuun lakiin (728/2003) lisätyn 17 §:n 3 momentin mukaan velka lakkaa myös aineellisoikeudellisesti, kun kyseisestä velasta annettu ulosottoperuste ei enää ole täytäntöönpanokelpoinen. Siirtymäsäännösten mukaan ulosottoperusteiden täytäntöönpanokelpoisuus päättyy aikaisintaan 1.3.2008.

Yksityishenkilön velkajärjestelyssä vahvistettu maksuohjelma määrittää velkajärjestelyn piirissä olevien velkojen ehdot. Sillä, että maksuohjelmaan sisältyvä velka vanhentuu maksuohjelman aikana, ei ole merkitystä niin kauan kun velallinen noudattaa hänelle vahvistettua maksuohjelmaa. Jos sitä vastoin maksuohjelma määrätään raukeamaan, velallinen vapautuu suorittamasta sellaista velkaa, josta annettu ulosottoperuste on menettänyt täytäntöönpanokelpoisuutensa maksuohjelman aikana.

Jos maksuohjelmaan sisältyy velkoja, jotka edellä kuvattujen säännösten mukaan vanhentuisivat ennen maksuohjelman päättymistä, velallinen voi maksuohjelman raukeamisen johdosta saada itselleen taloudellista hyötyä. Velallisen kannalta ohjelman raukeamisesta saatava hyöty riippuu kuitenkin siitä, mikä osuus hänen veloistaan on vanhentuvia velkoja ja miten hän pystyy maksamaan muut velkansa. Maksuohjelman raukeaminen ei ole velalliselle etu, ellei hän selviydy muista maksuohjelmaan sisältyvistä veloistaan. Jos maksuohjelmassa on vain tai pääosin vanhentuvia velkoja, velallinen vapautuu velkavastuustaan aikaisemmin kuin ohjelman mukaan.

Koska laissa ei ole nimenomaista säännöstä siitä, voidaanko maksuohjelma määrätä raukeamaan velallisen hakemuksesta, asia on jossain määrin epäselvä. Asialla on aikaisempaa suurempi merkitys uusien velan lopulliseen vanhentumiseen liittyvien ulosottokaaren säännösten johdosta. Velkajärjestelyn raukeamista koskevia säännöksiä olisi siten tältä osin syytä tarkistaa.

2. Päävelan vanhentumisen vaikutus takaajan velkajärjestelyyn

Takaajan vastuu velkojaa kohtaan lakkaa, kun päävelka on suoritettu tai kun se on muuten lakannut (laki takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta, 361/1999). Lähtökohta siis on, että velkojalla ei ole oikeutta periä vanhentunutta saatavaansa velalliselta eikä takaajalta. Takauksen liitännäisyydestä huolimatta päävelallisen maksukyvyttömyysmenettelystä voi seurata, että velkoja voi kohdistaa takaajaan maksuvaatimuksen, vaikka päävelkaa ei ainakaan kokonaan voida periä päävelalliselta. TakL 17.2 §:n mukaan velkoja saa periä päävelan aikaisempien ehtojen mukaan takaajalta, vaikka päävelan ehtoja on velkajärjestelyssä velallisen osalta muutettu.

Selvää vastausta ei ole kysymykseen siitä, lakkaako takaajan takausvelkaa koskeva maksuvelvollisuus päävelan vanhentumisen johdosta silloinkin, kun takaajalle on myönnetty velkajärjestely. Oikeuskäytäntöä tältä osin ei ole tiedossa.

Käytännössä tilanne voi olla se, että takausvelkaa koskevan maksuvelvollisuuden lakkaamisella ei olisi merkitystä takaajan oman talouden kannalta, koska seurauksena olisi maksuohjelman muuttaminen ja vapautuvan maksuvaran osoittaminen muille velkojille. Jos kuitenkin takausvelan osuus kaikista veloista on huomattava, muut velat voisivat tulla lyhyemmässä ajassa maksetuiksi kokonaan ja maksuohjelma voitaisiin päättää.

Kysymys päävelan vanhentumisen vaikutuksesta velkajärjestelyssä olevan takaajan vastuuseen tulee ajankohtaiseksi, kun velkojen vanhentuminen ulosottokaaren mukaisesti 1.3.2008 lähtien toteutuu. Tämän vuoksi lainsäädäntöä olisi tarkennettava siltä osin, mikä merkitys päävelan vanhentumisella on samasta velasta vastuussa olevan takaajan VJL:n mukaan vahvistettuun maksuohjelmaan.

3. Päävelan vanhentumisen katkaisemisen merkitys takaussitoumuksen lakkaamisen kannalta

KKO:n ennakkopäätöksen (2007:16) mukaan päävelan vanhentuminen on katkaistava päävelallisena olevaan yhtiöön nähden silloinkin, kun yhtiö on toiminnan lakkaamisen vuoksi poistettu kaupparekisteristä, jotta saatavaa voitaisiin periä takaajalta. KKO toteaa, että vanhentumissäännöksissä tai muuallakaan lainsäädännössä ei velkojaa ole tällaisissa tapauksissa vapautettu velvollisuudesta asianmukaisesti katkaista saamisen vanhentuminen eikä rekisteristä poistaminen päättää vanhentumisajan kulumista. Sen sijaan ratkaisussa (KKO 2007:43) on vahvistettu se kanta, etteivät katkaisutoimet ole tarpeen, jos yhtiön purkautuminen perustuu konkurssi- ja selvitysmenettelyyn. Samankaltainen kysymys voi ajankohtaistua myös silloin, velallisena olevan yhtiön konkurssi on varojen puutteessa rauennut tai kun päävelallisena ollut yksityishenkilö on kuollut ja kuolinpesä on selvitetty muussa kuin lopputilitykseen päättyneessä konkurssimenettelyssä.

Velan vanhentumisen katkaiseminen on kaikissa näissä tapauksissa oikeudellisteknisesti mahdollista muun muassa kulutusmenettelyn tai ulosottoasian vireillepanon avulla. Eri asia on se, onko tällainen menettely tarkoituksenmukaista. Päävelan katkaisemista koskevan vaatimuksen tarkoituksena on turvata takaajan oikeus periä päävelalliselta koko se määrä, mitä takaaja on takauksen johdosta joutunut suorittamaan. Oikeustilan selvittämiseksi ja uudelleenarvioimiseksi TakL:n säännöksiä olisi tarpeen tarkistaa siltä osin, milloin päävelan vanhentumisen katkaiseminen ei ole tarpeen velan perimiseksi takaajalta.